

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 13812862
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN İSKENDER BAYHAN'IN
TBMM 7/26521 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

7/26521
GK 139

SORULAR

İstanbul'un Güngören ilçesine bağlı Tozkoparan ve M. N. Özmen (Küba) Mahalleleri, 1960'lı yılların sosyal konut anlayışıyla şekillenmiş toplu konut projeleridir. İmar ve İskân Bakanlığı, fabrika ve atölyelere yakın konumda bulunan 60 hektarlık bir alan kamulaştırarak 775 sayılı Gecekondu Yasası kapsamında emekçi aileler için sosyal konutlar inşa etmiştir.

2006'da başlatılan kar ve rant odaklı kentsel dönüşüm projesi, yıllar süren bir toplumsal ve hukuki mücadeleyi beraberinde getirmiştir. 2006 ve 2012 yıllarında yapılan dönüşüm girişimleri, mahalle halkının ve Tozkoparan Dayanışma Derneği'nin yargı nezdindeki kazanımlarıyla iki kez durdurulmuştur. Ancak 2020 sonrası süreçte hukuk, büyük ölçüde devre dışı bırakılmış; özellikle 2022 yazından itibaren alınan "adrese teslim" kararlar verilmiştir. Kasım 2022'de, büyük çoğunluğu 60 yaş üzerindeki yurttaşların yaşadığı 1738 konutun yıkımına başlanmış, bu yıkımlar Mart 2023'e kadar sürmüştür. Süreç boyunca elektrik, su ve doğalgaz kesintileriyle mahalleliye baskı uygulanmış; "evinizi boşaltın" dayatmalarıyla gerçekleştirilen zorunlu tahliyeler sonucunda yüzlerce kişi evsiz bırakılmıştır.

Aradan geçen iki yılı aşkın süreye rağmen yıkılan alan hâlâ molozlarla doludur. Tozkoparan Dayanışma Derneği ile birlikte gerçekleştirdiğimiz mahalle ziyaretinde; molozların okul yollarını kapattığı, bazı öğrencilerin bu nedenle düşerek sakatlandığı, cumartesi pazarının etrafındaki yığınların tekstil atölyelerinin atıklarıyla birleşerek bölgeyi adeta bir çöplüğe dönüştürdüğünü yerinde izledik. Bu durum, çevre sağlığı ve özellikle asbest maruziyeti riski açısından mahallede yaşayanlar için ciddi bir halk sağlığı tehdidi oluşturmaktadır.

Dahası, zorla evlerinden tahliye edilen yurttaşların büyük bölümü ya yüksek kiralara mahkûm olmuş ya da yakınlarının yanında yaşamak zorunda kalmıştır. Yaşanan travma, belirsizlik, ekonomik kayıplar ve sosyal kopuşlar çok sayıda yurttaşta fiziksel ve psikolojik sağlık sorunlarına neden olmuş; bu süreçte 30'dan fazla yurttaş hayatını kaybetmiştir.

Bu Bağlamda;

1)İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Kandilli Rasathanesi'nin "Olası Deprem Kayıp Tahminleri" raporuna göre, Tozkoparan Mahallesi, Güngören'in en sağlam yapı stokuna sahip ikinci mahallesi olarak gösterilmektedir.

Buna rağmen, zemin yapısı daha riskli ve yapı stoku çok daha zayıf olan mahalleler dururken, neden Tozkoparan kentsel dönüşüm için öncelikli bölge ilan edilmiş ve alelacele yıkım süreci başlatılmıştır?

2)2020 öncesinde halk lehine çıkan yargı kararlarının, aynı dava konularında 2022 sonrası tamamen aksi yönde ve "adrese teslim" izlenimi veren kararlarla değiştirilmesi hakkında Bakanlığınızın bir değerlendirmesi var mıdır?

a.Bilirkişi raporları ve savcı mütalaalarının halk lehine olmasına rağmen, mahkeme kararlarının aksi yönde çıkmasının gerekçesi nedir?

b.Yargı kararlarındaki bu değişim sürecine siyasi müdahale olup olmadığı yönünde herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?

3)Yıkım işlemlerinin tamamlanmasının üzerinden iki yılı aşkın süre geçmiş olmasına ve imar planlarının askıya çıkmasına rağmen, neden hâlâ herhangi bir inşaat faaliyeti başlatılmamıştır?

a.Yıkılan konutların sahiplerine ilişkin olarak, hak kaybına uğramadan, yerinde ve sosyal konut temelli bir dönüşüm modeli uygulanmasına yönelik bakanlığınızın veya ilgili kurumların somut bir çalışması bulunmakta mıdır?

4)Yıkımı gerçekleştirilen 16 hektarlık alandaki konutların eski maliklerine, yeni yapılacak konutlardan öncelikli hak tanınması konusunda bir düzenleme yapılacaktır mıdır?

5)Dönüşüm süreci tamamlanana kadar evlerinden tahliye edilen yurttaşlara yönelik kira desteklerinin miktarı ve süresi nasıl belirlenmektedir? Mevcut ekonomik gidişat ve hayat pahalılığı dikkate alındığında bu destekler yurttaşların barınma ihtiyacını karşılamaya yeterli midir?

6)Mevcut pazar alanının çevresinde biriken çöpler ve asbest içerdiği iddia edilen molozlar, özellikle yağışlı havalarda ciddi bir halk sağlığı riski oluşturmaktadır. Yağmur suyu ile birlikte bu zararlı maddelerin sebze ve meyvelerin üzerine taşınması hem pazarcılar hem de mahalle sakinleri için endişe vericidir. Bu durum, gıda güvenliği açısından acil bir çözüm gerektirmektedir. Bu bağlamda, ilgili kurumlar tarafından yeni ve sağlıklı bir pazar alanı belirlenmiş midir? Belirlendiyse, bu alan ne zaman halkın kullanımına açılacaktır?

7)Yıkım alanlarında oluşan molozların, özellikle okul yollarını kapattığı ve asbest maruziyeti riski taşıdığı belirtilmektedir. Bu durum halk sağlığı açısından denetlenmiş midir? Asbest başta olmak üzere çevresel tehditlere karşı bir risk analizi yapılmış mıdır?

a.Mevcut molozların ne zaman, hangi kurum tarafından ve hangi yöntemle kaldırılması planlanmaktadır?

8)Kentsel dönüşüm sürecinde Tozkoparan'daki sokak hayvanlarının yaşam haklarının korunması ve mahallenin doğal-ekolojik yapısının gözetilmesi için Bakanlığınız tarafından herhangi bir çalışma ya da önlem alınmış mıdır?

CEVAPLAR

İstanbul ili, Güngören ilçesi, Tozkoparan Mahallesi'nde bulunan yaklaşık 16 ha büyüklüğündeki alanda yer alan yapıların yapım tarihi, fiziki durumu, statik özellikleri, tipolojisi ve sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak maruz kaldığı bakımsızlık gibi sebeplerle yapıların yüksek risk teşkil etmesi sebebiyle 3194 sayılı İmar Kanun'un 39'uncu maddesi ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında Güngören Belediye Başkanlığınca tahliye edilerek yapıların yıkımı tamamlanmıştır.

Söz konusu alanda geçen süre zarfında Güngören Belediye Başkanlığınca Bakanlığımızca yapılan teklif üzerinde söz konusu alan 6306 sayılı Kanun kapsamında uygulama alanı olarak belirlenmiştir. Yıkımı tamamlanan yapıların bulunduğu alan ve çevresini kapsayan alanda bütüncül bir planlama ile sağlıklı ve güvenli yaşam alanlarının oluşturulması amacıyla söz konusu alanda Bakanlığımızca planlama ve projelendirme çalışmaları tamamlanmıştır.

Gelinen tarih itibariyle yıkılan yapıların hak sahiplerine yerinde verilmek üzere afetlere karşı dirençli güvenli konutların yapımına ilişkin inşai faaliyetlere başlanmıştır. Yapım faaliyetlerinin tamamlanması sonrasında hak sahiplerine dönüşümden önceki konutlarına karşılık yapım yardımı desteği güvenli konutlarının teslim edilmesi planlanmaktadır.

6306 sayılı Kanun kapsamındaki Anlaşma ile tahliye edilen uygulama alanındaki yapıların maliklerine tahliye veya yıkım tarihinden itibaren riskli yapılarda 18 ay, riskli ve rezerv yapı alanlarında 48 ayı geçmeyecek şekilde Bakanlıkça belirlenen aylık kira yardımı yapılmaktadır. Bu kapsamda Yapım faaliyetleri tamamlanana kadar söz konusu alanda Bakanlığımızca 6306 sayılı Kanun kapsamında hak sahiplerine aylık 8.000 TL kira yardımı desteği sağlanmaktadır.